

NADALJEVALEC ALJAŽEVEGA DELA

MARJAN OBLAK

Na pokopališču pri Barbari na Prevaljah so letošnjega 3. aprila pokopali žaro s posmrtnimi ostanki **Gregorja Klančnika**, predsednika Planinskega društva Ljubljana Matica, dobitnika številnih planinskih odličij, smučarjatekača in kombinatorca ter častnega občana treh občin, ki so nastale iz nekdanje občine Ravne na Koroškem. Njegovo bogato življenje je izpolnjeno, njegovih korakov po triglavskih poteh in strminah ne bo več slišati, njegovega dobrodušnega nasmeha ob vstopu v Triglavski dom na Kredarici in v druge planinske kočee ne bo več. Njegov življenjski opus je sklenjen.

SMUČAR IN PLANINEC

Svet je zagledal pod planinami 7. novembra 1913 kot osmi otrok v kmečki družini. Rojstna Mojstrana z najvišjimi slovenskimi gorami in bližina Triglava sta v njem že v zgodnji mladosti vtisnili pečat za vse življenje. Življenje v naravi, na paši, odkrivanje narave in njenih zakonitosti in prvi pristop na Triglav 15. avgusta 1926 so ga zapisali med tiste, ki pripadajo goram — in te so Gregorju postale življenjska potreba.

Šolske klopi je brusil in si bistril znanje na Dovjem, Jesenicah in nazadnje še v Ljubljani, telovadno društvo Sokol ga je vodilo za roko v drugem delu življenja, saj mu je gimnastika pomenila krepitev mladega organizma, telovadni zleti, igre in glasba pa duševno razvedrilo. Vsak prosti čas je izkoristil za pohode na planine, še posebno potem, ko je narasla Bistrica novembra leta 1926 odnesla lesen Sokolski dom. Pri Sokolu se je pričelo tudi njegovo tekmovalno smučanje, kamor so vključili mladega Grego, zaradi česar je postal še posebno hvaležen za zaupanje, ki ga je potrdil leta 1937, ko je postal vseslovenski prvak Sokola v klasičnem smučanju.

Gregor Klančnik je bil med pionirji, ki so pred letom 1940 v Jugoslaviji začeli orati smučarsko ledino. Vzor mu je bil oče, tudi Gregor, ki se je že leta 1914 udeležil prvega smučarskega tečaja v Bohinju. Z **Janezom Hlebanjo** so se jugoslovanski smučarski prvaki iz Mojstrane začeli pojavljati že leta 1921 in se vse bolj množično vključevati. Leta 1926 se je vključil tudi Grega in tako je vse naslednje obdobje pripadalo smučarskim prvakom iz dovške fare. Tudi Grega je bil med njimi: leta 1934 je sodeloval na prvi prireditvi na mamutski skakalnici v Planici, leta 1936 na Triglavskem smuku in zatem je bil večkrat državni prvak v teku in klasični kombinaciji. Ob tem si je kot navdušen turni smučar podaljševal obiskovanje gorskega sveta.

KLANČNIKI IZ ZILJSKE DOLINE

Za vzdrževanje smučarske kondicije so mu bile gore pomembno dopolnilo. V gore in na vrhove je navadno

hodil sam, ker je to pomenilo večjo svobodo pri odločanju in ni bilo nobene omejitve v tempu; pa vendar je hodil s smučarskimi palicami, kar je bilo v tistih časih izjema.

Ko je bil Grega v najboljši kondiciji, se je v treh urah povzpel iz Mojstrane na Triglav. Plezal je večinoma bos in v kratkih hlačah, pa tudi prek snežnih zaplat mu ni bilo težko iti. V tridesetih letih se je prek Severne triglavske stene prvič povzpel na Triglav, v svojem življenju pa je šel prek Stene 52-krat, in sicer najpogosteje z obveznim podaljšanjem poti na vrh Triglava.

Leta 1926 je prvič stopil na Triglav, leta 1931 je prvič preplezal Triglavsko severno steno in od takrat je postal stalen obiskovalec domačih in tujih gor. Na Triglavu je bil več kot 260-krat. Na Koroškem, kjer je deloval zadnja desetletja, je bil planinskim rodovom vzornik in je bil častni član Planinskega društva Ravne na Koroškem.

Kot je pred skoraj natančno 20 leti, v aprilski številki Planinskega vestnika iz leta 1975, sam zapisal, »mene ni nihče vodil v hribe, vendar sem pričel mlad hoditi tja gor. Rodil sem se sredi gora v Mojstrani. Že je minilo skoraj pet desetletij, kar sem bil prvič na Triglavu...

Naši predniki so se enako kot drugi prebivalci Gornje Savske doline preselili iz Ziljske doline. Tam so najdlje na zahod prodrli Slovani. Pod Mežaklo je nastal kmečki zaselek petih sosedov: **Pavleša, Navaka, Vakta, Špana in Mesela**. Že leta 1317 so ti posestniki vpisani v urbarju. Naša, Meselova domačija, ima svoj rovt za živino in seno na vrhu Mežakle. Prvič me je tja oče prinesel v nahrbtniku, ko pa sem malo porasel, sem hodil sam. Dobil sem kondicijo, kakor pravimo športniki, z leti pa je v meni vse bolj raslo veselje do hribov. Bil

sem kmečkega rodu, v hribe pa me ni gnala samo želja, da bi kaj doživel, v planino sem moral zelo zgodaj kot pastir, torej s poklicno odgovornostjo, ki pa je imela svoj poseben čar. Na paši na Mežakli smo imeli pastirji priložnost stikati po gozdu in pečinah, tam sem tudi pridobil prve plezalne spretnosti...«

ORLI, TUDI TAKI S SMUČMI

Nadrobno je v teh svojih spomilih popisal, kako je tiste čase zasledil orlovo gnezdo in se splazil do njega, ko starih orlov ni bilo »doma«. Eden od mladih orličev mu je ušel, zletel je, ker je to že zmozel, drugega je vzel s seboj domov in ga hranil, dokler ni poletel, potem pa mu je še precej časa v roki nastavljal meso, da je iz zračnih višav prišel ponj.

»Na tistega večjega orliča, ki se je pognal v globino in mi ušel, sem se posebej spomnil leta 1941, ko sem tik pred nemškimi napadom na Jugoslavijo peljal **Janeza Poldo**, 16-letnega žilavega fanta, v Planico na 60-metrsko skakalnico. Prvič je bil na taki velikanki. Imel je ravne skakalne smuči obrtniške izdelave z enostavnimi vezmi. S Poldo sem šel na nalet. Spustil se je, počepnil nizko, kot da bi se usedel na smuči, na mostu odskočil kot sproščena vzmet, zatem se nagnil naprej, roke — kot ore krila — spustil nazaj, letel v globino in pristal pri 53 metrih. Ker predklona tudi na zemlji ni zmanjšal, je z glavo naprej drsal po snegu. Ne vem, ali je tudi ujeta spodaj v bukovem gozdu podobno pristala, vem le, da je Janez Polda poletel nagnosko kot orel in nagnosko rodil nov slog, ki so ga pozneje sprejeli vsi smučarski skakalci sveta. Narava in življenje v Vratih sta Janezu dala spretnost, opreznost, občutek za gibanje, skratka čudovit refleks. Vodil sem ga na prva smučišča, z malih na večje skakalnice, od ovc v Vratih v železarno, po dolinah in gorah z orožjem, zato je bil njegov veliki dan, ko je leta 1949 kot prvi človek na svetu v orlovskem slogu poletel 120 m daleč, tudi moje posebno zadoščenje,« je Gregor Klančnik napisal v svojih spomilih na mladost.

»Bil sem plezalec, več sam kot v navezi. Uživam v steni, plezam zaradi hrepenenja, ki me vleče na vrh gore. Tudi ekstremni plezalni podvigi so nekaj vredni le, če nastanejo iz ljubezni do gora. Ta ne ugaša, zato jim daje ceno. Mladina naj ve, da akrobatika v skali ne sme biti namen, temveč kvečjemu sredstvo za premagovanje težkih previsov in sten. Bogastvo planinstva je v doživetju, ne v tehniki in akrobatiki.«

GRADITELJ V GORSKEM SVETU

Gregorju je bilo v velikansko zadovoljstvo, če je 40 kilometrov poletnih vzponov lahko zabeležil kot priprave na zimska smučarska tekmovanja. Na tem področju je bil nadaljevalec tradicij starih »turistov«, tudi **Kadilnika** in piparjev, ki so med seboj tekmovali, kdo bo v letu dni opravil več vzponov, ki so jih merili tudi s seštevki vseh vzponov in sestopov.

Vsaj zadnje desetletje življenja je Grega res opustil plezanje, v hoji po nadelanih poteh pa je bil še vedno vzor pri doseganju zadanih ciljev. Kako vesel in srečen je

bil, da je pri 70 letih v treh urah in tridesetih prispel iz Vrat na vrh Triglava, medtem ko se je pri svojih 60 letih kot prvi Slovenec udeležil teka Vasa na Švedskem!

Bil je eden od največjih graditeljev v slovenskem gorskem svetu nasploh. Deloval je pri povečanju in prenovi Smučarske kočice pod Uršljo goro in pri borčevski koči v Vratih, njegovo delovno roko so čutili številni bivaki in mnoge druge postojanke.

Prav posebna je vloga Gregorja Klančnika pri prenovi, povečanju in posodobitvi nekaterih planinskih koč v Triglavskem narodnem parku in na njegovem robu. Planinsko društvo Ljubljana Matica se je konec sedemdesetih let odločilo povečati svoj Triglavski dom na Kredarici pod Triglavom, za kar so bili že izdelani nekoliko preobsežni idejni projekti. Takratni predsednik Planinske zveze Slovenije **dr. Miha Potočnik** je takrat že upokojenega Gregorja Klančnika povabil, da bi prevzel izvedbo projekta za povečanje in prenovu te planinske kočice, kar je pomenilo izdelati novo projektno nalogo, ki naj bo mnogo racionalnejša, in ko so to sprejeli, oskrbeti izdelavo načrtov z vso investicijsko tehnično dokumentacijo, na podlagi katere je bilo možno dobiti ustrezno lokacijsko in gradbeno dovoljenje. Priprava del za izvedbo je bila tako temeljita, da sta samo dve poletni sezoni zadostovali, da je bila v letu 1983 slavnostna otvoritev.

Podobna Gregova aktivnost je bila pri Koči pri Sedmerih jezerih v letih 1986 do 1988, nato je sledila obnova in povečanje Kočice pri Savici ter prenova tovarne žičnice na Komno.

PARTIZAN IN VODJA ŽELEZARJEV

Leta 1936 je Gregor Klančnik prestopil prag jeseniške železarne. Takrat najbrž ni niti slutil niti sanjal, da se je za vse življenje zapisal železarjem in se je 31. marca 1980 upokojil kot železar.

Po vojni je bil leta 1946 premeščen v jeklarno na Ravnah in bil med soustanovitelji planinskega društva na Ravnah. Prav gotovo se je ga vsaj dve generaciji zelo dobro spominjata kot organizatorja in vodnika številnih vsakoletnih množičnih izletov v Julijce, Karavanke, Kamniške in Savinjske Alpe. Letno se je teh izletov udeleževalo blizu dva tisoč železarjev in njihovih družinskih članov. Mnogi od teh najbrž nikoli ne bi stali na vrhovih naših najlepših gora, kot so Triglav, Škrlatica, Stol, Planjava, Peca - in še bi lahko naštevali. — Leta 1970 je z mesta direktorja Železarne Ravne odšel v Ljubljano za generalnega direktorja Slovenskih železarn.

S partizanskim narodnoosvobodilnim bojem je Grega sodeloval od vsega začetka: 8. avgusta 1941 je spremljal delegacijo glavnega odbora Osvobodilne fronte v Gregorčičevo četo pod Stolom. Zelo je bil izpostavljen na terenu, saj je bil mobilizator, preskrbovalec orožja, obleke in prehrane, posredoval je pretok informacij, bil je obveščevalec Varnostnoobveščevalne službe, sekretar okrožnega komiteja Komunistične partije Slovenije in obveščevalni oficir IX. korpusa. Po koncu vojne se je vrnil v Železarno Jesenice.

KLANČNIKOVO RAZMERJE DO KULTURE

Uspešno kariero smučarskega tekača mu je prekinila vojna, tudi po prihodu na Ravne mu ob delu ni ostajalo časa za tekmovalni šport, njegovo netekmovalno udejstvovanje pa je presegalo to, kar danes pojmujejo pod besedo rekreacija. Pri smučarskem teku in alpinizmu je tudi pozneje posegal po skrajnih ciljih, kot je ob poslovilnem govoru na njegovem pogrebu dejal župan ob-

čine Ravne-Prevalje **Maks Večko**. Tega se spominjajo tudi mnogi sodelavci, ki jih je jemal s seboj na gorska brezpotja.

Tako pravzaprav sploh ni nenavadno, da je bil ustanovitelj in prvi predsednik športnega društva Fužinar na Ravnah, med ustanovitelji je zapisan tudi pri Planinskem društvu Ravne, kjer je bil tudi njegov prvi častni član. Da je ravenski Fužinar dal toliko tako uspešnih tekmovalcev in naših olimpijcev v smučarskem teku, je njegova neposredna zasluga. Slovenski športni svet se mu je za njegov prispevek športu oddolžil tudi s podelitvijo Bloudkove nagrade. Bil je eden od prvih njenih dobitnikov, seveda pa je bil prejemnik tudi najvišjih priznanj Planinske zveze Slovenije.

Svoj odnos do kulture je na neki način najbolje pokazal pred nekaj leti, ko je večino presenetil z razstavo svojih akvarelov, ustvarjenih pred prihodom na Ravne in v zadnjih nekaj letih, ko je v bolj umirjenem upokojenem življenju našel čas tudi za takšno ustvarjanje.

Gregor Klančnik je poskrbel tudi za izdajo del planinske zgodovine, tako o **Jakobu Aljažu**, Triglavskem domu in Koči pri Sedmerih jezerih, pri vsem tem pa je našel tudi še čas za enega od svojih konjičkov, ki ga je osedlal šele v poznih zrelih letih, za slikanje risb in predvsem akvarelov.

Naposled je bil na čelu PD Ljubljana Matica célo desetletje.

Slovensko planinstvo, posebno še Planinsko društvo Ljubljana Matica, sta s smrtjo Gregorja Klančnika izgubila enega od svojih velikih in najzaslužnejših članov.

MARIBORSKA HIMALAJSKA ODPRAVA ANNAPURNA III '94

VISOKO NAD PTICE

BORIS STRMŠEK

Počasi se končuje plezalna sezona. Vsaj tista poletna. V gorah je že hladno, ponekod je zapadlo nekaj centimetrov snega. Tu in tam gremo v Grazerbergländ, za nas Mariborčane najbližje stene. Tam je še možno plezati in se nastavljati vse šibkejšemu soncu. Bliža se zima in narava se kar vidno pripravlja na nekajmesečno spanje.

JESEN 1993

Zberemo se na seji izvršnega odbora planinskega društva. Med temami je tudi priprava na praznovanje 40. obletnice PD Kozjak. Moramo organizirati nekaj akcij, da nas bo tudi mesto opazilo. V Mariboru je to sicer težko, lahko pa poskusimo. Planinstvo je tukaj bolj nepomembna stvar, alpinizem čuden in nezanimiv šport. Košarka, odbojka, tenis, nogomet, smučanje, le koga zanimajo alpinizem in gore! Maribor sicer vsako leto podeljuje športna priznanja, ki se imenujejo po **Miranu Cizlju**, vsestranskem športniku in med drugim enem od najboljših slovenskih alpinistov pred drugo

svetovno vojno, toda večina jih tega sploh ne ve ali pa se jim ne zdi pomembno. V tem hribovskem športu se ne pretakajo kakšni posebni denarji, zato ni vreden pozornosti. — Sicer pa mi nikoli ne bo jasno, zakaj je nas Slovence sram, ko nas imenujejo narod planincev. Predvsem tiste je sram, ki niso planinci, a vedno smo ponosni, ko nam pravijo, da smo, na primer, dobri smučarji (tudi tisti, ki še brez smuči težko stojijo).

Organizirali bomo serijo predavanj, pa svečano akademijo, razstava fotografij je tudi dobra ideja, kakšen članek bo treba spraviti v časopis, narediti bilten . . . Kaj pa odprava? To je prava priložnost za kaj večjega. Težava je le v tem, da je preveč različnih interesov. Na koncu ostaneta le dva predloga, Himalaja in Andi. V Južno Ameriko smo že imeli odprave, zato se odločimo za nepalsko Himalajo. Cilj? Toliko je zanimivih vrhov, toda odločiti se moramo samo za enega. Anapurna III se mi zdi primerna. Slovenci še nismo stali na vrhu, niti še nismo poskusili plezati, nasploh je manj popularna in obiskana gora, višina je ravno prava . . .

Velja! Gremo na Anapurno III, 7555 metrov visoko goro v Nepal!